

PRÍSTUP HOSPODÁRSKÝCH SUBJEKTOV Z TRETÍCH KRAJÍN NA TRH VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA EÚ¹

Mgr. Daniel Zigo

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra obchodného a hospodárskeho práva
daniel.zigo@flaw.uniba.sk

Prístup hospodárskych subjektov z tretích krajín na trh verejného obstarávania EÚ

Príspevok sa zameriava na analýzu trhov verejného obstarávania v rámci Európskej únie a tretích štátov. Vymedzuje spôsob fungovania jednotného vnútorného trhu verejného obstarávania Európskej únie, základné zmluvy na ktorých sú založené vzťahy s tretími štátmi, analyzuje politiku a základné ciele Európskej únie v rámci verejného obstarávania. Autor sa taktiež zaoberá súčasnou situáciou v súvislosti s prístupom na trhy verejného obstarávania tretích štátov a načrtáva možné riešenie súčasnej nevýhodnej pozície Európskej únie voči tretím štátom.

Access of third country economic operators to the EU public procurement market

The paper focuses on the analysis of public procurement markets within the European Union and third countries. It defines the way in which the European Union's single internal market for public procurement works, the basic contracts on which relations with third countries are based, and analyzes the policy and basic objectives of the European Union in public procurement. The author also discusses the current situation regarding access to third-country public procurement markets and outlines a possible solution to the current disadvantageous position of the European Union vis-à-vis third countries.

¹ Príspevok spracovaný v rámci projektu APVV-17-0641: „Zefektívnenie právnej úpravy verejného obstarávania a jej aplikácie v kontexte práva Európskej únie“

Acceso de operadores económicos de terceros países al mercado de contratación pública de la EU

El documento se centra en el análisis de los mercados de contratación pública dentro de la Unión Europea y terceros países. Define la forma en que funciona el mercado interior único de la Unión Europea para la contratación pública, los contratos básicos en los que se basan las relaciones con terceros países y analiza la política y los objetivos básicos de la Unión Europea en materia de contratación pública. El autor también analiza la situación actual con respecto al acceso a los mercados de contratación pública de terceros países y describe una posible solución a la actual posición desventajosa de la Unión Europea frente a terceros países.

Kľúčové slová: verejné obstarávanie, jednotný trh verejného obstarávania, hospodárske subjekty z tretích štátov.

Keywords: public procurement, single market for public procurement, economic operators from third countries.

Palabras clave: contratación pública, mercado único para contratación pública, operadores económicos de terceros países.

Úvod

Trh verejného obstarávania Európskej únie (ďalej len „EÚ“) je v súčasnosti najväčším trhom verejného obstarávania na svete. EÚ vymedzuje prostredníctvom medzinárodných zmlúv medzi EÚ a tretími štátmi subjekty a štáty, ktoré majú prístup na jednotný európsky trh verejného obstarávania. EÚ však otvorila svoje trhy verejného obstarávania hospodárskym subjektom z tretích štátov do značnej miery. Požadujúc podobný stupeň otvorenosti pre svoje spoločnosti na zahraničných trhoch verejného obstarávania EÚ presadzuje potrebu otvorenejšieho medzinárodného verejného obstarávania. Výsledky sú však zmiešané, mimo obchodných dohôd sa mnohé krajiny, ktoré nie sú členmi EÚ, zdráhajú úplne otvoriť svoje trhy verejného obstarávania, čo je napokon logické, nakoľko pokiaľ má EÚ svoje trhy už otvorené, čo viac môže ponúknuť.

1. Trh verejného obstarávania Európskej únie

Jedným zo základných motivačných faktorov integrácie členských štátov Európskej únie je jednotný vnútorný trh, ktorý zabezpečuje voľ-

ný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a osôb.² Podstatnú časť jednotného vnútorného trhu tvorí práve verejné obstarávanie. Od 70. rokov 20. storočia bol trh verejného obstarávania regulovaný a harmonizovaný komunitárnym právom s cieľom zaručiť transparentnosť a nediskrimináciu a rovnaké zaobchádzanie s európskymi spoločnosťami pri verejnom obstarávaní vo všetkých členských štátoch. Verejné obstarávanie v Európskej únii v súčasnosti predstavuje viac ako 2,2 bilióna EUR alebo 14% HDP EÚ.³ Platnými a účinnými smernicami EÚ o verejnom obstarávaní sú smernica 2009/81/EÚ⁴, smernica 2014/23/EÚ⁵, smernica 2014/24/EÚ⁶ a smernica 2014/25/EÚ⁷.

Ani Zmluva o Európskej únii (ZEÚ) ani Zmluva o fungovaní Európskej únie Únia (ZFEÚ) neobsahuje výslovnú právomoc EÚ regulovať oblasť verejného obstarávania. Právny základ spomínaných smerníc, tvorí článok 53 ods. 1, článok 62 a článok 114 ZFEÚ.⁸ EÚ pritom pri regulácii procesu verejného obstarávania v členských štátoch musí sledovať zabezpečenie fungovania jednotného vnútorného trhu⁹, preto hlavnú úlohu má legislatíva na národnej úrovni.

Základným cieľom jednotného vnútorného trhu verejného obstarávania bola perspektíva vyššej efektivity vynakladania finančných prostriedkov štátov, nakoľko otvorenosť trhov verejného obstarávania podporila zvýšenie hospodárskej súťaže v oblasti verejných zákaziek v celej EÚ a vo všeobecnosti stimulovala spoločnosti k zvyšovaniu efektívnosti.¹⁰ Tento cieľ sa taktiež nazýva hodnota za peniaze – teda smeruje k tomu, aby nadobúdaný tovar, služby alebo stavba mali čo najvyššiu

² Dostupné na: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_sk.

³ Údaj k 15.7.2019, dostupné na: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_en.

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES (OJ L 216, 20.8.2009, p. 76–136).

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí (OJ L 94, 28.3.2014, p. 1–64).

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (OJ L 94, 28.3.2014, p. 65–242).

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (OJ L 94, 28.3.2014, p. 243–374).

⁸ BLAŽO, Ondrej; KOVÁČIKOVÁ, Hana. Access to the Market and the Transparency as Principles of Public Procurement in the Legal Environment of the EU Neighbourhood Policy. *International and Comparative Law Review*, 2018, vol. 18, no. 2, p. 224. DOI: 10.2478/iclr-2018-0048.

⁹ Článok 5 (2) ZEÚ.

¹⁰ Sanchez Graells, A. (2015). *Public Procurement and the EU Competition Rules*. (2 ed.) Oxford: Hart Publishing. p. 113. ISBN 978-1849466127.

skutočnú hodnotu v pomere k vynakladaným finančným prostriedkom. Okrem toho smernice EÚ kladú silný dôraz na transparentnosť a rovnaké zaobchádzanie so všetkými hospodárskymi subjektami zúčastnenými na procese verejného obstarávania, prevenciu korupcie a konfliktu záujmu, spravodlivé zaobchádzanie s dodávateľmi.¹¹ Keďže jednotný vnútorný trh verejného obstarávania je plne funkčný a integrovaný, postupne s jeho vývojom sa vyvíjajú i jeho ciele, pričom v súčasnosti sú v popredí najmä sekundárne politiky týkajúce sa sociálnych a environmentálnych aspektov verejného obstarávania.

Verejné obstarávanie však nepredstavuje iba nástroj k zabezpečeniu materiálnych potrieb štátov a ich orgánov, strategický prístup k verejnému obstarávaniu môže smerovať k rôznym hospodárskym cieľom. Jedným z nich je napríklad verejné obstarávanie ako forma investícií štátu. Verejné obstarávanie môže byť dôležitým nástrojom makroekonomickej politiky, s ktorým vláda sa snaží ovplyvňovať správanie subjektov a stimulovať rast v konkrétnych hospodárskych sektoroch.¹² Táto úloha bola evidentná napríklad počas nedávnej hospodárskej krízy, kedy sa štáty snažili vynakladať zvýšené prostriedky prostredníctvom verejného obstarávania za cieľom udržania zamestnanosti a to najmä v odvetviach napojených na verejné obstarávanie - obzvlášť v oblasti stavebníctva.¹³

Smernice EÚ okrem iného majú za cieľ otvoriť trh EÚ medzinárodnej konkurencii. Tento cieľ je presadzovaný rôznymi prostriedkami. V medzinárodnom kontexte sú subjekty a štáty, ktoré majú prístup na jednotný európsky trh verejného obstarávania vymedzené v medzinárodných zmluvách medzi EÚ a tretími štátmi. Najrelevantnejšou zmluvou je Dohoda o vládnom obstarávaní (ďalej aj „GPA“), ktorou sa trh verejného obstarávania v EÚ otvoril ostatným zmluvným stranám tejto dohody. Podľa Dohody o vládnom obstarávaní uzavretej v rámci Svetovej obchodnej organizácie (ďalej aj „WTO“) môžu hospodárske subjekty z ostatných 19 zúčastnených partnerských krajín WTO predkladať ponuky na niektoré verejné zákazky v EÚ a spoločnosti z EÚ môžu predkladať ponuky na zákazky ostatných 19 partnerských krajín WTO. V súčasnosti má dohoda o vládnom obstarávaní

¹¹ ARROWSMITH, Sue. Understanding the purpose of the EU's procurement directives: the limited role of EU regime and some proposals for reform. In: KONKURRENSWERKET (SWEDISH COMPETITION AUTHORITY): The Costs of Different Goals of Public Procurement, Stockholm, 2012, p. 47.

¹² SL Schooner, 'Desiderata: Objectives for a System of Government Contract Law' (2002) 11 Public Procurement Law Review 103, 108–09.

¹³ Sanchez Graells, A. (2015). Public Procurement and the EU Competition Rules. (2 ed.) Oxford: Hart Publishing. p. 53. ISBN 978-1849466127.

20 zmluvných strán: EÚ so svojimi 28 členskými štátmi, Arménsko, Austrália, Kanada, Taiwan, Hongkong (Čína), Island, Izrael, Japonsko, Lichtenštajnsko, Čierna Hora, Moldavsko, Nórsko, Nový Zéland, Južná Kórea, Singapur, Švajčiarsko, Ukrajina, Spojené štáty americké a Holandsko (spolu s Arubou).¹⁴ Cieľom GPA bolo otvoriť verejné obstarávanie medzinárodnej hospodárskej súťaži. Jej článok 2 zohráva ústrednú úlohu pri určovaní, ktoré časti verejného obstarávania spadajú do rozsahu dohody. Jej šírka je konkrétne určená definíciou obstarávania v GPA, prahových hodnôt, všeobecných a osobitných výnimiek a dodatkom so zoznamom zahrnutých obstarávateľských subjektov za každú stranu. Kľúčové zásady GPA zahŕňajú rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu v súvislosti s tovarom, službami a ich dodávateľmi, pochádzajúcimi zo štátov dohody. V GPA sa takisto ustanovili pravidlá zaručujúce spravodlivé a nediskriminačné podmienky pre medzinárodné tendre vrátane povinnosti strán zakotviť vo vnútroštátnom právnom poriadku možnosť právneho prieskumu a odškodnenia poškodených uchádzačov.¹⁵

Okrem toho viaceré z dohôd EÚ o voľnom obchode (FTA) obsahujú články, týkajúce sa verejného obstarávania. Avšak mnohé z existujúcich o voľnom obchode EÚ obsahujú výnimky, ktoré obmedzujú prístup spoločností EÚ k trhom verejného obstarávania tretích krajín. Týka sa to napríklad nedávno uzavretých obchodných dohôd s Kanadou a Japonskom. Dvojstranné a subregionálne dohody o voľnom obchode ako také preto nevyhnutne nezaručujú úplný prístup na zahraničné trhy verejného obstarávania.

Európska únia uzatváraním medzinárodných dohôd, ktoré obsahujú klauzuly o vzájomnom prístupe na trhy verejného obstarávania sleduje niekoľko cieľov. Primárnym cieľom je určite podpora hospodárskej súťaže a plurality hospodárskych subjektov na vzájomných trhoch. EÚ má mimoriadny záujem na otvorenej súťaži v oblasti verejných zákaziek na svojom území, pretože ide o nástroj trvalo udržateľného rozvoja. Iba dobre fungujúce konkurenčné prostredie zaručuje efektívne vynakladanie verejných financií. Na druhej strane, ak v procese verejného obstarávania chýba konkurencia, existuje obrovský potenciál pre neefektívne využívanie či dokonca zneužívanie verejných prostriedkov. Zachovanie hospodárskej súťaže je preto nevyhnutnou súčasťou

¹⁴ Dohoda o vládnom obstarávaní. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gpa_1994_e.htm.

¹⁵ Dohoda o vládnom obstarávaní. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gpa_1994_e.htm.

efektívneho verejného obstarávania.¹⁶ Pravidlá verejného obstarávania chránia a podporujú hospodársku súťaž, ktorá je v úzkom zmysle prostriedkom na dosiahnutie hodnoty za peniaze a zabezpečenie legitímnych nákupov zo strany verejných obstarávateľov. Z tohto hľadiska sa hospodárska súťaž považuje za prostriedok, ktorý umožňuje verejnému obstarávateľovi získať výhody plynúce z konkurenčného tlaku medzi (zúčastnenými) uchádzačmi, ako aj kľúčový nástroj na odradenie protekcie a iných korupčných praktík a zneužití moci.

EÚ však prostredníctvom dohôd o voľnom obchode sleduje i ďalšie sekundárne (avšak nemenej podstatné) ciele. Pri mnohých obchodných dohodách (najmä v rámci Európskej susedskej politiky) vyžaduje EÚ od zmluvných strán záväzok aproximovať právne predpisy EÚ o verejnom obstarávaní, a to najmä zásady transparentnosti, nediskriminácie, slobodnej hospodárskej súťaže, ktoré sú spoločné takmer pre všetky typy obchodných dohôd.¹⁷ EÚ ďalej v rámci obchodných dohôd podporuje používanie environmentálnych, sociálnych a pracovných hľadísk za predpokladu, že sa uplatňujú nediskriminačne.

2. Prístup na trhy verejného obstarávania EÚ a tretích štátov

Obchodné dohody v oblasti verejného obstarávania garantujú hospodárskym subjektom z tretích štátov možnosť účasti na nimi vymedzených častiach trhov verejného obstarávania v EÚ, zároveň garantujú hospodárskym subjektom z EÚ možnosť rovnakej participácie na trhoch verejného obstarávania týchto tretích štátov. Štáty EU však fungujú na princípoch trhovej ekonomiky a slobodnej hospodárskej súťaže, čo umožňuje aby na ich trhy vstúpili i subjekty, s ktorými EÚ ani konkrétny štát nemá uzatvorenú dohodu o vzájomnom prístupe na trhy verejného obstarávania. Takáto situácia implikuje mnoho praktických problémov, pričom v súčasnosti je vytykaná najmä nevoľa reciprocity otvorenosti trhov verejného obstarávania tretích štátov pre hospodárske subjekty z EÚ.

¹⁶ KOVÁČIKOVÁ, Hana. Uncompetitive Practices in Public Procurement in EU/Slovak Context. European studies – The Review of European Law, Economics and Politics, 2018, vol. 5, p. 283. ISSN 1805-8809.

¹⁷ BLAŽO, Ondrej; KOVÁČIKOVÁ, Hana. Access to the Market and the Transparency as Principles of Public Procurement in the Legal Environment of the EU Neighbourhood Policy. International and Comparative Law Review, 2018, vol. 18, no. 2, p. 235. DOI: 10.2478/iclr-2018-0048.

Trh verejného obstarávania EÚ je jedným z najväčších a najprístupnejších na svete. Ako sme už uviedli, v rámci EÚ sa môžu spoločnosti z iných krajín uchádzať sa o verejné súťaže za rovnakých podmienok ako európske spoločnosti, avšak mnohí hlavní obchodní partneri EÚ uplatňujú na svojich trhoch obmedzenia, ktoré vylučujú hospodárske subjekty EÚ z ich trhov. Tieto obmedzenia ovplyvňujú najmä konkurencieschopné odvetvia EÚ, ako sú stavebníctvo, verejná doprava, zdravotnícke pomôcky, výroba elektrickej energie či farmaceutiká.

Celosvetový trh verejného obstarávania má hodnotu viac než 8 biliónov eur, pričom trh verejného obstarávania EÚ je približne v hodnote 2,4 bilióna eur. Európske spoločnosti majú podiel na celosvetovom obstarávaní (mimo trhu EÚ) iba vo výške 10 miliárd eur.¹⁸ Tento stav je spôsobený najmä mnohými reštriktívnymi opatreniami, ktorými si tretie štáty chránia trhy verejného obstarávania pred prístupom hospodárskych subjektov z iných štátov. Takýmito opatreniami sú napríklad:

1. Požiadavka, aby zahraničný hospodársky subjekt pred tým, než mu je umožnené zapojiť sa do procesu verejného obstarávania založiť spoločný podnik s lokálnym hospodárskym subjektom (Čína, Indonézia) alebo dokonca aby bol založený na území daného štátu (Brazília).
2. Netransparentnosť – napríklad verejné obstarávania nie sú publikované alebo chýbajú informácie o procese verejného obstarávania.
3. Niektoré štáty vyžadujú aby signifikantná časť hodnoty zákazky pochádzala z daného štátu (India 50%, Indonézia 30%, Čína).
4. Vylúčenie zahraničných hospodárskych subjektov z konkrétnych významných projektov (Priehrada tri roklíny – Čína, Čínska vysokorýchlostná železničná sieť).
5. Vysoká hodnota zákazky – Indonézia umožňuje zahraničným spoločnostiam účasť na verejnom obstarávaní zákazok na stavby iba pokiaľ ich hodnota prevyšuje 66 miliónov eur.
6. Cenové preferencie – ponuka domácich spoločností môže byť v niektorých štátoch drahšia až do 15% než ponuka zahraničnej spoločnosti a stále bude v procese verejného obstarávania považovaná za výhodnejšiu (Rusko, Turecko).¹⁹

¹⁸ International procurement instruments factsheet. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf.

¹⁹ International procurement instruments factsheet. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf.

3. Uzatvorenie trhov verejného obstarávania EÚ – finálne riešenie?

V súčasnosti majú členské štáty EÚ iba obmedzené penzum nástrojov ako chrániť svoje trhy verejného obstarávania pred prístupom hospodárskych subjektov z tretích štátov, ktorí majú svoje trhy uzatvorené. Európska Komisia vydala 24. 7. 2019 Usmernenie týkajúce sa účasti uchádzačov a tovaru z tretích krajín na trhu verejného obstarávania v EÚ²⁰, v ktorom podáva návod verejným obstarávateľom a obstarávateľom akým spôsobom pristupovať k ponukám subjektov z tretích štátov. V zmysle tohto usmernenia:

- *„Obstarávania na základe smernice o verejných službách - verejní obstarávatelia by mali skontrolovať, či viac ako 50 % produktov ponúkaných v rámci zákazky na dodanie tovaru pochádza z tretích krajín. Ak sa na tieto tretie krajiny nevzťahuje GPA ani dvojstranná dohoda, ponuku možno zamietnuť.*
- *Obstarávania v oblasti obrany a bezpečnosti - tieto obstarávania nie sú zahrnuté v GPA ani v existujúcich dvojstranných dohodách. Verejní obstarávatelia nemusia poskytovať prístup hospodárskym subjektom z tretích krajín.*
- *Ponuky s neobvykle nízkou cenou - verejní obstarávatelia musia skontrolovať, či je ponuka finančne spoľahlivá alebo či nie je neobvykle nízka. Verejní obstarávatelia sa musia informovať u uchádzača. Môžu mu položiť všetky otázky, ktoré pokladajú za relevantné. Ak nie sú presvedčení o finančnej uskutočniteľnosti ponuky, môžu ju zamietnuť.*
- *Normy kvality – verejní obstarávatelia by mali vyžadovať zabezpečenie dodržiavania povinností v oblasti environmentálneho, sociálneho a pracovného práva, stanoviť a presadzovať prísne sociálne, environmentálne a pracovnoprávne normy, používanie noriem, značiek alebo osvedčení.“²¹*

Nástroje ktoré navrhuje komisia využívať sú určite praktické, ale zväčša sa jedná skôr o formálne náležitosti, ktoré by skutočne odhodlaný záujemca o zákazku nemal problém splniť a často by naopak mohli robiť problém aj hospodárskym subjektom z EÚ, jediná výnimku tvorí možnosť zamietnuť ponuku pri obstarávaní na základe smernice o verejných službách, pokiaľ viac ako 50 % produktov ponúkaných v rámci zákazky na dodanie tovaru pochádza z tretích krajín. V tom-

²⁰ Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_19_4491.

²¹ Usmernenie týkajúce sa účasti uchádzačov a tovaru z tretích krajín na trhu verejného obstarávania v EÚ. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_19_4491.

to kontexte sa však naskytá i otázka či by akékoľvek, čo i len čiastočné uzatvorenie trhov verejného obstarávania nebolo kontraproduktívne. Odstránenie konkurencie by totiž mohlo prispievať k deformácii trhu, pričom by sa strácali výhody ako tlak na nižšiu cenu a vyššiu kvalitu, odstraňovanie korupcie, klientelizmu a zneužívania postavenia, ktoré plynú práve z heterogénneho konkurenčného prostredia. Navyše pokiaľ by sa náš trh uzatvoril a obmedzil na domáce spoločnosti, v niektorých sektoroch by mohlo zostať iba niekoľko spoločností, ktoré si navzájom konkurujú, pričom časté stretávanie sa rovnakých spoločností v tendroch môže viesť k tomu, že si navzájom prestanú konkurovať a naopak začnú spolupracovať.²² Na druhej strane, situácia, kedy veľké štátne zákazky vyhrávajú hospodárske subjekty z tretích štátov môže výrazne poškodzovať strategické záujmy daného štátu. Vytráca sa totiž možnosť prostredníctvom verejného obstarávania investovať a stimulovať rast v konkrétnom hospodárskom sektore či verejnou zákazkou v prípade potreby podporiť zamestnanosť v určitom segmente.

V rámci riešenia tejto problematiky navrhla Európska Komisia Nástroj medzinárodného obstarávania²³ (ďalej aj „Nástroj“) s cieľom posilniť reciprocitu a zabezpečiť vplyv pri rokovaniach s tretími krajinami s cieľom, aby otvorili svoje trhy obstarávania podnikom z EÚ. Z pohľadu Komisie je takýto inštrument potrebný na to, aby sa zabránilo diskriminačným opatreniam a priamemu zatvoreniu trhov. Komisia navrhuje prijať Nástroj do konca roka 2019, jeho podstatou je zaviesť recipročné opatrenia voči protekcionizmu na trhoch verejného obstarávania tretích štátov. Pokiaľ budú voči hospodárskym subjektom EÚ uplatnené diskriminačné opatrenia na trhoch verejného obstarávania tretích štátov, Komisia vyšetrí danú situáciu, následne vyzve tretí štát na nápravu danej situácie, pokiaľ sa potvrdia diskriminačné praktiky. Ako poslednú možnosť by Komisia, po konzultácii s členskými štátmi EÚ, mohla uplatniť reštriktívne opatrenia voči hospodárskym subjektom, tovarom a službám z danej tretej krajiny.²⁴ Nástroj medzinárodného obstarávania predložený Európskou Komisiou už však bol raz odmietnutý Radou Európskej únie, a to po jeho prvom predložení v roku 2012, Európsky parlament ho navrhol zmeniť. Navrhované zmeny boli

²² KOVÁČIKOVÁ, Hana. Uncompetitive Practices in Public Procurement in EU/Slovak Context. European studies – The Review of European Law, Economics and Politics, 2018, vol. 5, p. 289. ISSN 1805-8809.

²³ Zmenený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prístupe tovaru a služieb tretích krajín na vnútorný trh verejného obstarávania Únie a o postupoch podporujúcich rokovania o prístupe tovaru a služieb Únie na trhy verejného obstarávania tretích krajín, COM(2016) 34 final.

²⁴ International procurement instruments factsheet. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf.

zpracované a Nástroj bol opätovne predložený v roku 2016, pričom názory naň sú zmiešané. Európsky hospodársky a sociálny výbor nie je presvedčený či Nástroj dokáže naplniť ciele, ktoré si stanovil, mimo iné ho taktiež považuje v niektorých častiach za nedostatočne striktný. Taktiež tvrdenie Komisie, že trhy verejného obstarávania EÚ sú oveľa otvorenejšie ako trhy ostatných významných ekonomík nie sú nesporné. Použitím inej metodiky na základe Svetovej databázy Input Output (WIOD) a údajov OECD, profesor ekonomie, Patrick Messerlin zastáva názor, že otvorenosť trhov EÚ s verejným obstarávaním voči tretím štátom je v skutočnosti veľmi podobná situácii v USA a Japonsku.²⁵

Záver

Verejné obstarávanie tvorí veľmi významnú časť jednotného vnútorného trhu Európskej únie, pričom tento spoločný trh je zároveň najväčším trhom verejného obstarávania na svete. Prostredníctvom verejného obstarávania štáty zabezpečujú svoje základné potreby, ale zároveň môže byť i dôležitým nástrojom makroekonomickej politiky štátu. Európsky trh verejného obstarávania je až na niektoré výnimky ako obrana a obstarávanie verejných služieb otvorený hospodárskym subjektom z tretích štátov, čo napomáha lepšej konkurencii, diverzite trhu a pomáha odstraňovať z procesu verejného obstarávania niektoré typické negatívne javy. Na druhej strane je problematické, pokiaľ tretie štáty neumožňujú účasť hospodárskych subjektov z EÚ na ich trhoch verejného obstarávania v rovnakej miere. Na jednej strane je konkurencia benefitom, avšak na strane druhej nastáva vývoz nášho kapitálu a obstarávanie ako verejná investícia a nástroj na reguláciu stráca význam.

Európska Komisia prináša ako riešenie Nástroj medzinárodného obstarávania. Otázkou je či môže tento dokument v súčasnej situácii, kedy najväčšie ekonomiky sveta súperia v obchodnej vojne a trhy sa čoraz viac uzatvárajú, uspieť v takej forme v akej bol predložený. Odpoveď nie je jednoduchá, sme však toho názoru, že prijatie krokov na vyriešenie tejto nevýhodnej situácie je nutnosťou, ktorou sa EÚ musí zaoberať.

Pokiaľ by sa orgány EÚ rozhodli ďalej odmietat tento nie úplne presvedčivý dokument a zároveň by neuskutočnili žiadne alternatívne kroky, v tom prípade nebudú mať tretie štáty dôvod na ďalšie rokovania.

²⁵ Messerlin P., Miroudot S., EU public procurement markets: how open are they?, ECIPE Policy Brief, August 2012.

Situácia, kedy ich hospodárske subjekty majú prístup na európsky trh verejného obstarávania a oni nie sú nútení poskytnúť recipročné plnenie im nepochybne vyhovuje.

Použitá literatúra

1. ARROWSMITH, Sue. Understanding the purpose of the EU's procurement directives: the limited role of EU regime and some proposals for reform. In: KONKURRENSWERKET (SWEDISH COMPETITION AUTHORITY): The Costs of Different Goals of Public Procurement, Stockholm, 2012.
2. BLAŽO, Ondrej; KOVÁČIKOVÁ, Hana. Access to the Market and the Transparency as Principles of Public Procurement in the Legal Environment of the EU Neighbourhood Policy. *International and Comparative Law Review*, 2018, vol. 18, no. 2, pp. 218 - 236. DOI: 10.2478/iclr-2018-0048.
3. KOVÁČIKOVÁ, Hana. Uncompetitive Practices in Public Procurement in EU/Slovak Context. *European studies – The Review of European Law, Economics and Politics*, 2018, vol. 5, pp. 283 - 295. ISSN 1805-8809.
4. Messerlin P., Miroudot S., EU public procurement markets: how open are they?, ECIPE Policy Brief, August 2012.
5. SANCHEZ GRAELLS, A. (2015). *Public Procurement and the EU Competition Rules*. (2 ed.) Oxford: Hart Publishing. 554 s. ISBN 978-1849466127
6. SL SCHOONER, 'Desiderata: Objectives for a System of Government Contract Law' (2002) 11 *Public Procurement Law Review* 103, 108–09.